Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU MÄÄRUS (kaheksas koda)

26. aprill 2023 *

Eelotsusetaotlus – Euroopa Kohtu kodukorra artikkel 99 – Sisserändepoliitika – Direktiiv 2008/115/EÜ – Riigis ebaseaduslikult viibivate kolmandate riikide kodanike tagasisaatmisel liikmesriikides kohaldatavad ühised nõuded ja kord – Artikli 6 lõige 2 – Tagasisaatmisotsus, millele on lisatud kolmeaastase kestusega sissesõidukeeld – Kolmanda riigi kodanik, kellele on mõnes muus liikmesriigis väljastatud kehtiv elamisluba – Riikliku politsei poolt sellele kodanikule enne tema suhtes selle otsuse tegemist selle teise liikmesriigi territooriumile minekuks loa andmata jätmine

Kohtuasjas C-629/22,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Förvaltningsrätten i Göteborg, migrationsdomstoleni (sisserändekohtuna tegutsev Göteborgi halduskohus, Rootsi) 27. septembri 2022. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 7. oktoobril 2022, menetluses

A.L.

versus

Migrationsverket,

EUROOPA KOHUS (kaheksas koda),

koosseisus: koja president M. Safjan (ettekandja), kohtunikud N. Piçarra ja N. Jääskinen,

kohtujurist: P. Pikamäe,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artiklile 99 pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi põhistatud määrusega,

on teinud järgmise

* Kohtumenetluse keel: rootsi.

määruse

1 Eelotsusetaotlus puudutab küsimust, kuidas tõlgendada Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 2008. aasta direktiivi 2008/115/EÜ ühiste nõuete ja korra kohta liikmesriikides ebaseaduslikult viibivate kolmandate riikide kodanike tagasisaatmisel (ELT 2008, L 348, lk 98; parandus ELT 2019, L 240, lk 17) artikli 6 lõiget 2.

2 Taotlus on esitatud Rootsis ebaseaduslikult viibiva kolmanda riigi kodaniku A.L-i ja Migrationsverketi (migratsiooniamet, Rootsi) vahelises kohtuvaidluses viimase otsuse üle jätta rahuldamata vaie, mille A.L. esitas tema suhtes Rootsi politsei tehtud tagasisaatmisotsuse ja sellele otsusele lisatud Rootsi sissesõidukeelu peale.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

3 Direktiivi 2008/115 artiklis 1 „Sisu“ on sätestatud:

„Käesolevas direktiivis sätestatakse ühised nõuded ja kord, mida tuleb kohaldada liikmesriikides ebaseaduslikult viibivate kolmandate riikide kodanike tagasisaatmisel, kooskõlas ühenduse õiguse üldpõhimõtete hulka kuuluvat[e] põhiõigustega ja rahvusvahelise õigusega, kaasa arvatud pagulaste kaitse ja inimõigustega seotud kohustustega.“

4 Direktiivi artikli 2 „Reguleerimisala“ lõikes 2 on ette nähtud:

„Liikmesriigid võivad otsustada mitte kohalda[da] käesolevat direktiivi kolmandate riikide kodanike suhtes:

a) kelle suhtes rakendatakse sissesõidukeeldu vastavalt [Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. märtsi 2006. aasta määruse (EÜ) nr 562/2006, millega kehtestatakse isikute üle piiri liikumist reguleerivad ühenduse eeskirjad (Schengeni piirieeskirjad) (ELT 2006, L 105, lk 1),] artiklile 13 või kelle pädevad asutused on tabanud või kinni pidanud seoses liikmesriigi maismaa-, mere- või õhuvälispiiri ebaseadusliku ületamisega ning kes ei ole hiljem saanud luba või õigust kõnealuses liikmesriigis viibimiseks;

b) kelle suhtes rakendatakse tagasisaatmist kriminaalkaristusena või kriminaalkaristuse tagajärjena vastavalt siseriiklikule õigusele või kelle suhtes rakendatakse väljaandmismenetlust.“

5 Direktiivi artiklis 4 „Soodsamad sätted“ on märgitud:

„1. Käesolev direktiiv ei piira järgmiste õigusaktide soodsamate sätete kohaldamist:

a) kahe- või mitmepoolsed kokkulepped ühenduse või ühenduse ja tema liikmesriikide ning ühe või mitme kolmanda riigi vahel;

b) kahe- või mitmepoolsed kokkulepped ühe või mitme liikmesriigi ning ühe või mitme kolmanda riigi vahel.

2. Käesolev direktiiv ei piira ühegi sellise sätte kohaldamist, mis võib olla soodsam kolmanda riigi kodaniku suhtes ja mis on sätestatud ühenduse sisserände- ja varjupaigaalases õigustikus.

3. Käesolev direktiiv ei piira liikmesriigi õigust võtta vastu või säilitada sätteid, mis on soodsamad isikutele, kelle suhtes käesolevat direktiivi kohaldatakse, tingimusel et sellised sätted on käesoleva direktiiviga kooskõlas.

4. Seoses kolmandate riikide kodanikega, kes artikli 2 lõike 2 punkti a kohaselt jäetakse käesoleva direktiivi reguleerimisalast välja, liikmesriigid:

a) tagavad, et nende kohtlemine ja kaitsetase ei oleks ebasoodsam artikli 8 lõigetes 4 ja 5 (sunnimeetmete kasutamise piiramine), artikli 9 lõike 2 punktis a (väljasaatmise edasilükkamine), artikli 14 lõike 1 punktides b ja d (esmaabi ja haavatavate isikute vajaduste arvessevõtmine) ning artiklites 16 ja 17 (kinnipidamistingimused) sätestatust, ning

b) järgivad mittetagasisaatmise põhimõtet.“

6 Direktiivi artiklis 6 „Tagasisaatmisotsus“ on sätestatud:

„1. Ilma et see piiraks lõigetes 2 kuni 5 sätestatud erandite kohaldamist, väljastavad liikmesriigid tagasisaatmisotsuse iga kolmanda riigi kodaniku kohta, kes viibib nende territooriumil ebaseaduslikult.

2. Liikmesriigi territooriumil ebaseaduslikult viibivad kolmanda riigi kodanikud, kellele on mõnes muus liikmesriigis väljastatud kehtiv elamisluba või muu riigisviibimise õigust andev luba, peavad viivitamatult minema kõnealuse liikmesriigi territooriumile. Kui asjaomane kolmanda riigi kodanik seda nõuet ei täida või kui kolmanda riigi kodaniku viivitamatut lahkumist nõutakse avaliku korra või riikliku julgeoleku huvides, kohaldatakse lõiget 1.

3. Liikmesriigid võivad loobuda tagasisaatmisotsuse väljastamisest nende territooriumil ebaseaduslikult viibiva kolmanda riigi kodaniku suhtes, kui mõni teine liikmesriik võtab kõnealuse kolmanda riigi kodaniku tagasi käesoleva direktiivi jõustumise päeval kehtivate kahepoolsete lepingute või kokkulepete kohaselt. Sellisel juhul kohaldab asjaomase kolmanda riigi kodaniku tagasi võtnud liikmesriik lõiget 1.

4. Liikmesriigid võivad igal ajal otsustada väljastada nende territooriumil ebaseaduslikult viibivale kolmanda riigi kodanikule kaastundlikel, humanitaar- või muudel põhjustel sõltumatu elamisloa või muu loa riigis viibida. Sellisel juhul tagasisaatmisotsust ei väljastata. Kui tagasisaatmisotsus on juba väljastatud, siis see tunnistatakse kehtetuks või peatatakse elamisloa või mõne muu riigisviibimist lubava loa kehtivusajaks.

5. Kui seoses kolmanda riigi kodanikuga, kes viibib liikmesriigi territooriumil ebaseaduslikult, on pooleli elamisloa või muu riigisviibimist lubava loa uuendamise menetlus, kaalub kõnealune liikmesriik tagasisaatmisotsuse väljastamisest hoidumist, kuni pooleliolev menetlus on lõppenud, ilma et see piiraks lõike 6 kohaldamist.

6. Käesolev direktiiv ei takista liikmesriikidel võtta vastu otsust seadusliku riigisviibimise lõpetamise kohta koos tagasisaatmis- ja/või väljasaatmisotsusega ja/või sissesõidukeeluga oma siseriiklikus õiguses ettenähtud haldus- või kohtuotsuse või haldus- või kohtuaktiga, ilma et see

piiraks III peatükis ning ühenduse ja siseriikliku õiguse muude asjakohaste sätete kohaselt sätestatud menetluslikke tagatisi.“

7 Direktiivi 2008/115 artikkel 11 „Sissesõidukeeld“ on sõnastatud järgmiselt:

„1. Tagasisaatmisotsustele lisatakse sissesõidukeeld:

a) kui tähtaega vabatahtlikuks lahkumiseks ei ole määratud või

b) kui tagasipöördumiskohustust ei ole täidetud.

Teistel juhtudel võib tagasisaatmisotsustele lisada sissesõidukeelu.

2. Sissesõidukeelu kestus määratakse igal üksikjuhul kindlaks pärast kõigi oluliste asjaolude hoolikat kaalumist ning see ei ületa põhimõtteliselt viit aastat. Sissesõidukeelu kestus võib siiski ületada viit aastat, kui asjaomane kolmanda riigi kodanik kujutab endast tõsist ohtu avalikule korrale, avalikule julgeolekule või riigi julgeolekule.

[…]“.

Rootsi õigusnormid

8 Välismaalaste seaduse (2005:716) (utlänningslag (2005:716)) 8. peatüki §-s 6a on sätestatud:

„Kui tekib küsimus, kas välismaalane, kellel on kehtiv elamisluba või mis tahes muu luba, mis annab talle õiguse elada teises [Euroopa Liidu] liikmesriigis, tuleb [käesoleva peatüki] §-de 2, 3 või 6 kohaselt Rootsist välja saata, annab pädev asutus välismaalasele korralduse pöörduda mõistliku aja jooksul vabatahtlikult tagasi teise liidu liikmesriiki. Pädev asutus võib teha väljasaatmisotsuse ainult siis, kui välismaalane ei ole seda korraldust täitnud.

Esimene lõik ei ole kohaldatav, kui

[…]

5) on tõenäoline, et välismaalane ei täida korraldust.

[…]“.

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

9 Kolmanda riigi kodaniku A.L-i suhtes viidi 23. märtsil 2022 Rootsis läbi liikluskontroll. Rootsi politsei tuvastas kontrolli käigus, et A.L-il ei olnud Rootsis ei elamis- ega tööluba. Ta suutis siiski esitada Horvaatia elamisloa, mis kehtis kuni 25. juunini 2022, ja väitis, et töötas Horvaatia töövahendusbüroo jaoks, kes oli rentinud oma teenuseid ühele Rootsi ettevõtjale.

10 Politseiamet tegi samal päeval otsuse, millega anti A.L-ile korraldus Rootsi territooriumilt lahkuda. Sellele otsusele oli lisatud kolmeaastane Rootsi sissesõidu keeld. Eelotsusetaotlusest nähtub, et nimetatud politsei ei olnud A.L-ile andnud korraldust vabatahtlikult Horvaatiasse minna, kuna tema arvates oli tõenäoline, et A.L. seda korraldust ei täida.

11 A.L. lahkus 1. aprillil 2022 Zagrebi (Horvaatia).

12 A.L. esitas käesoleva kohtumääruse punktis 10 nimetatud otsuse peale vaide migratsiooniametile. Kuna viimane jättis kaebuse rahuldamata, esitas A.L. selle rahuldamata jätmise otsuse peale kaebuse Förvaltningsrätten i Göteborg, migrationsdomstolenile (sisserändekohtuna tegutsev Göteborgi halduskohus, Rootsi), kes on eelotsusetaotluse esitanud kohus.

13 Sellel kohtul on tekkinud küsimus, kas välismaalaste seaduse (2005:716) 8. peatüki § 6, mis on direktiivi 2008/115 artikli 6 lõike 2 rakendussäte Rootsi õiguskorras, on selle direktiiviga kooskõlas.

14 On tõsi, et selle § 6a esimeses lõigus on vastavalt direktiivi artikli 6 lõikele 2 sätestatud, et liikmesriigi pädev asutus peab enne otsuse tegemist kolmanda riigi kodaniku, kellel on mõnes liikmesriigis elamise õigus, võimaliku tagasisaatmise kohta lubama tal minna sellesse liikmesriiki vabatahtlikult tagasi. Paragrahvi 6a teise lõigu punktis 5 on siiski ette nähtud erand, mida direktiivi artikli 6 lõikes 2 ei ole ette nähtud, kuivõrd juhul, kui on tõenäoline, et see kolmanda riigi kodanik ei lähe sellesse liikmesriiki, võib tema suhtes teha tagasisaatmisotsuse, ilma et see asutus oleks talle andnud enne loa sellesse liikmesriiki tagasipöördumiseks.

15 Neil asjaoludel otsustas Förvaltningsrätten i Göteborg, migrationsdomstolen (sisserändekohtuna tegutsev Göteborgi halduskohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Milline tähendus on direktiivi 2008/115 artikli 6 lõikel 2? Kas viidatud säte tähendab seda, et kolmanda riigi kodanikule tuleb anda korraldus pöörduda liikmesriigist, kus ta viibib ebaseaduslikult, viivitamatult tagasi liikmesriiki, kus tal on kehtiv elamisluba, välja arvatud juhul, kui kolmanda kodaniku viivitamatut lahkumist nõutakse avaliku korra või riikliku julgeoleku huvides?

2. Kas direktiiv 2008/115 või muud liidu õigusaktid annavad juhiseid selle kohta, millised on tagajärjed, kui liikmesriigi asutus ei anna direktiivi 2008/115 artikli 6 lõike 2 kohast vajalikku korraldust? Kas vajaliku korralduse andmata jätmine tähendab, et väljasaatmisotsus ja otsus tagasipöördumiskeelu kohta on kehtetud?

3. Kas juhul, kui direktiivi 2008/115 artikli 6 lõige 2 kehtestab sellise korralduse andmise nõude ja tagajärje, on see piisavalt selge ja täpne, et sellel oleks vahetu õigusmõju?

4. Kas riigisisesed õigusnormid, nagu välismaalaste seaduse [(2005:716)] 8. peatüki §-s 6a sätestatud Rootsi õigusnorm, mis kehtestab täiendavaid erandeid võimalikust korralduse andmise kohustusest, on kooskõlas liidu õigusega?“

Eelotsuse küsimuste analüüs

16 Euroopa Kohtu kodukorra artikli 99 kohaselt võib Euroopa Kohus juhul, kui küsimusele võib vastuse selgelt tuletada kohtupraktikast või kui esitatud küsimusele antav vastus ei tekita põhjendatud kahtlust, igal ajal ettekandja-kohtuniku ettepanekul ja pärast kohtujuristi ärakuulamist lahendada kohtuasja põhistatud määrusega.

17 Käesolevas kohtuasjas tuleb seda sätet kohaldada.

Esimene ja neljas küsimus

18 Esimese ja neljanda küsimusega, mida tuleb analüüsida koos ja esimesena, soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas direktiivi 2008/115 artikli 6 lõiget 2 tuleb tõlgendada nii, et liikmesriigi pädevad asutused on kohustatud lubama selle liikmesriigi territooriumil ebaseaduslikult viibival kolmanda riigi kodanikul, kellele on mõnes muus liikmesriigis väljastatud kehtiv elamisluba või muu riigisviibimise õigust andev luba, minna sellesse liikmesriiki, enne kui nad teevad vajaduse korral tema suhtes tagasisaatmisotsuse, isegi kui need asutused peavad tõenäoliseks, et see kodanik ei täida korraldust minna sellesse teise liikmesriiki.

19 Direktiivi 2008/115 artikli 6 lõike 2 kohaselt peavad liikmesriigi territooriumil ebaseaduslikult viibivad kolmanda riigi kodanikud, kellele on mõnes muus liikmesriigis väljastatud kehtiv elamisluba või muu riigisviibimise õigust andev luba, viivitamatult minema selle teise liikmesriigi territooriumile. Kui asjaomane kolmanda riigi kodanik seda nõuet ei täida või kui kolmanda riigi kodaniku viivitamatut lahkumist nõutakse avaliku korra või riikliku julgeoleku huvides, kohaldatakse artikli 6 lõiget 1. Viimati nimetatud säte näeb ette, et liikmesriigid väljastavad tagasisaatmisotsuse kõigi kolmanda riigi kodanike kohta, kes viibivad nende territooriumil ebaseaduslikult.

20 Nimetatud artikli 6 lõikest 2 tuleneb, et kolmanda riigi kodanikul, kes viibib liikmesriigi territooriumil ebaseaduslikult, kuid kellele on mõnes muus liikmesriigis väljastatud kehtiv elamisluba või muu riigisviibimise õigust andev luba, tuleb lubada naasta viimati nimetatud liikmesriiki, selle asemel et teha kohe tema suhtes tagasisaatmisotsus, välja arvatud juhul, kui see on vajalik avaliku korra või riigi julgeoleku huvides (vt selle kohta 24. veebruari 2021. aasta kohtuotsus M jt (teisele liikmesriigile üleandmine), C-673/19, EU:C:2021:127, punkt 35 ja seal viidatud kohtupraktika).

21 Samas ei saa seda sätet tõlgendada nii, et sellega nähakse ette erand direktiivi 2008/115 reguleerimisalast, mis lisandub direktiivi artikli 2 lõikes 2 sätestatud eranditele ja mis võimaldab liikmesriikidel jätta riigis ebaseaduslikult viibivate kolmandate riikide kodanike suhtes ühised tagasisaatmisnõuded ja -korra kohaldamata, kui nad keelduvad viivitamata naasmast neile elamisõiguse andnud liikmesriigi territooriumile (24. veebruari 2021. aasta kohtuotsus M jt (teisele liikmesriigile üleandmine), C-673/19, EU:C:2021:127, punkt 36).

22 Vastupidi, juhul kui need kodanikud keelduvad viivitamatult selle liikmesriigi territooriumile naasmast, on liikmesriigid, kelle territooriumil need kodanikud ebaseaduslikult viibivad, põhimõtteliselt kohustatud direktiivi 2008/115 artikli 6 lõike 2 alusel koostoimes selle artikli lõikega 1 tegema tagasisaatmisotsuse, millega neid isikuid kohustatakse liidu territooriumilt lahkuma (24. veebruari 2021. aasta kohtuotsus M jt (teisele liikmesriigile üleandmine), C-673/19, EU:C:2021:127, punkt 37 ja seal viidatud kohtupraktika).

23 Nagu tuleneb nii direktiivi 2008/115 pealkirjast kui ka selle artiklist 1, sätestatakse direktiivis „ühised nõuded ja kord“, mida kõik liikmesriigid peavad kohaldama liikmesriikides ebaseaduslikult viibivate kolmandate riikide kodanike tagasisaatmisel. Eespool toodud väljendist, aga ka kõnealuse direktiivi üldisest ülesehitusest ilmneb, et liikmesriigid võivad asjaomastest nõuetest ja korrast kõrvale kalduda ainult direktiivis endas, eelkõige selle artiklis 4 kehtestatud tingimustel (28. aprilli 2011. aasta kohtuotsus El Dridi, C-61/11 PPU, EU:C:2011:268, punkt 32).

24 Selle artikli 4 lõikega 3 antakse liikmesriikidele võimalus kehtestada riigis ebaseaduslikult viibivatele kolmandate riikide kodanikele direktiiviga 2008/115 võrreldes soodsamaid sätteid, tingimusel et need sätted on nimetatud direktiivi sätetega kooskõlas. Antud direktiiv ei luba siiski neil liikmesriikidel kohaldada reguleeritavas valdkonnas rangemaid nõudeid (28. aprilli 2011. aasta kohtuotsus El Dridi, C-61/11 PPU, EU:C:2011:268, punkt 33).

25 Sellega seoses on Euroopa Kohus samuti märkinud, et direktiivis 2008/115 pannakse täpselt paika menetlus, mida kõik liikmesriigid peavad riigis ebaseaduslikult viibivate kolmandate riikide kodanike tagasisaatmise suhtes kohaldama, ning määratakse kindlaks, millises järjekorras menetluse erinevad etapid üksteise järel läbi viiakse (28. aprilli 2011. aasta kohtuotsus El Dridi, C-61/11 PPU, EU:C:2011:268, punkt 34).

26 Neid kaalutlusi arvestades tuleb tõdeda, et direktiivi 2008/115 artikli 6 lõike 2 tõlgendus, mille kohaselt see säte võimaldab liikmesriikide pädevatel asutustel väljastada tagasisaatmisotsus, kui on „tõenäoline“, et asjaomane kolmanda riigi kodanik ei täida korraldust minna viivitamata selle liikmesriigi territooriumile, kes on väljastanud talle kehtiva elamisloa või muu riigisviibimise õigust andva loa, tähendaks erandi tegemist, mida ei ole artikli 6 lõikes 2 ette nähtud, ning võtaks seega sellelt sättelt soovitava toime.

27 Neid põhjendusi arvestades tuleb esimesele ja neljandale küsimusele vastata, et direktiivi 2008/115 artikli 6 lõiget 2 tuleb tõlgendada nii, et liikmesriigi pädevad asutused on kohustatud lubama selle liikmesriigi territooriumil ebaseaduslikult viibival kolmanda riigi kodanikul, kellele on muus liikmesriigis väljastatud kehtiv elamisluba või muu riigisviibimise õigust andev luba, minna sellesse liikmesriiki, enne kui nad teevad vajaduse korral tema suhtes tagasisaatmisotsuse, isegi kui need asutused peavad tõenäoliseks, et see kodanik ei täida korraldust minna sellesse teise liikmesriiki.

Kolmas küsimus

28 Kolmanda küsimusega, mida tuleb analüüsida teisena, soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas direktiivi 2008/115 artikli 6 lõiget 2 tuleb tõlgendada nii, et kuivõrd see nõuab, et liikmesriigid lubaksid nende territooriumil ebaseaduslikult viibivatel kolmandate riikide kodanikel minna liikmesriiki, kes on neile väljastanud kehtiva elamisloa või muu riigisviibimise õigust andva loa, enne kui nad teevad vajaduse korral nende suhtes tagasisaatmisotsuse, on sellel vahetu õigusmõju ning eraõiguslikud isikud võivad seega sellele liikmesriigi kohtutes tugineda.

29 Euroopa Kohtu väljakujunenud kohtupraktikast tuleneb, et kõigil juhtudel, kui direktiivi sätted on nende sisu silmas pidades tingimusteta ja piisavalt täpsed, võivad eraõiguslikud isikud neile liikmesriigi kohtus selle liikmesriigi vastu tugineda nii juhul, kui viimane on jätnud direktiivi ettenähtud tähtaja jooksul riigisisesesse õigusesse üle võtmata, kui ka juhul, kui direktiiv ei ole nõuetekohaselt üle võetud (1. augusti 2022. aasta kohtuotsus TL (tõlgi ja tõlke puudumine), C-242/22 PPU, EU:C:2022:611, punkt 49 ja seal viidatud kohtupraktika).

30 Euroopa Kohus on sellega seoses täpsustanud, et liidu õigusnorm on ühest küljest tingimusteta siis, kui selles sätestatud kohustusega ei kaasne ühtegi tingimust ja selle täitmine või tagajärgede tekkimine ei eelda ühegi õigusakti vastuvõtmist liidu institutsiooni või liikmesriigi poolt, ning teisest küljest piisavalt täpne, et õigussubjekt saaks sellele tugineda ning kohus seda rakendada,

siis, kui selle õigusnormiga kehtestatakse üheselt mõistetavalt kohustus (1. augusti 2022. aasta kohtuotsus TL (tõlgi ja tõlke puudumine), C-242/22 PPU, EU:C:2022:611, punkt 50 ja seal viidatud kohtupraktika).

31 Lisaks on Euroopa Kohus otsustanud, et isegi kui mõne direktiivi puhul on liikmesriikidele selle rakendamise üksikasjade kehtestamisel jäetud teatud kaalutlusruum, võib selle direktiivi sätet pidada tingimusteta ja täpseks siis, kui see paneb liikmesriikidele üheselt mõistetavalt konkreetse tulemuse saavutamise kohustuse, millega ei kaasne ühtegi tingimust selles sätestatud normi kohaldamiseks (1. augusti 2022. aasta kohtuotsus TL (tõlgi ja tõlke puudumine), C-242/22 PPU, EU:C:2022:611, punkt 51 ning seal viidatud kohtupraktika).

32 Käesoleval juhul, nagu on märgitud käesoleva kohtumääruse punktis 25, kehtestab direktiiv 2008/115 täpselt menetluse, mida iga liikmesriik peab kohaldama ebaseaduslikult riigis viibivate kolmandate riikide kodanike tagasisaatmisel, ja määrab kindlaks, millises järjekorras tuleb läbi viia erinevad etapid, mida see menetlus üksteise järel hõlmab.

33 Sellega seoses tuleneb direktiivi 2008/115 artikli 6 lõike 2 sõnastusest, et üksnes juhul, kui asjaomane kolmanda riigi kodanik ei täida kohustust minna viivitamata selle liikmesriigi territooriumile, kes on talle väljastanud kehtiva elamisloa või muu riigisviibimise õigust andva loa, või kui tema viivitamatut lahkumist nõutakse avaliku korra või riikliku julgeoleku huvides, teeb liikmesriik, kelle territooriumil kõnealune kolmanda riigi kodanik ebaseaduslikult viibib, vastavalt selle artikli 6 lõikele 1 tagasisaatmisotsuse.

34 Esiteks tuleb märkida, et liikmesriikide kohustus lubada nende territooriumil ebaseaduslikult viibivatel kolmandate riikide kodanikel minna liikmesriiki, kes on neile väljastanud kehtiva elamisloa või muu riigisviibimise õigust andva loa, on tingimusteta, kuna direktiivi 2008/115 artikli 6 lõige 2 ei sea seda kohustust sõltuvusse liidu õigusakti vastuvõtmisest ega võimalda liikmesriikidel seada sellele kohustusele tingimusi või selle ulatust piirata.

35 Teiseks, kuigi direktiiv 2008/115 jätab liikmesriikidele direktiivi artikli 6 lõikes 2 ette nähtud menetluse rakendamise praktilise korra kehtestamisel teatava kaalutlusruumi, paneb see säte neile üheselt mõistetavalt kohustuse lubada nende territooriumil ebaseaduslikult viibivatel kolmandate riikide kodanikel minna liikmesriiki, kes on väljastanud neile kehtiva elamisloa või muu riigisviibimise õigust andva loa, enne kui nende suhtes tehakse tagasisaatmisotsus.

36 Neid põhjendusi arvestades tuleb kolmandale küsimusele vastata, et direktiivi 2008/115 artikli 6 lõiget 2 tuleb tõlgendada nii, et kuivõrd see nõuab, et liikmesriigid lubaksid nende territooriumil ebaseaduslikult viibivatel kolmandate riikide kodanikel minna liikmesriiki, kes on neile väljastanud kehtiva elamisloa või muu riigisviibimise õigust andva loa, enne kui nad teevad vajaduse korral nende suhtes tagasisaatmisotsuse, on sellel vahetu õigusmõju ning eraõiguslikud isikud võivad seega sellele liikmesriigi kohtutes tugineda.

Teine küsimus

37 Teise küsimusega, mida tuleb analüüsida viimasena, soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas direktiivi 2008/115 artikli 6 lõiget 2 tuleb tõlgendada nii, et kui liikmesriik ei luba selle sättega vastuolus tema territooriumil ebaseaduslikult viibival kolmanda riigi kodanikul enne tema suhtes tagasisaatmisotsuse tegemist viivitamatult minna liikmesriiki, kes on väljastanud talle kehtiva elamisloa või muu riigisviibimise õigust andva loa, siis on see tagasisaatmisotsus ja sellele lisatud sissesõidukeeld kehtetud.

38 Liidu õiguse esimuse põhimõttest tuleneb, et juhul, kui riigisiseseid õigusnorme ei ole võimalik tõlgendada kooskõlas liidu õiguse nõuetega, peab iga riigisisene kohus kui liikmesriigi organ oma pädevuse piires jätma tema menetluses olevas kohtuvaidluses kohaldamata iga riigisisese õigusnormi, mis on vastuolus vahetut õigusmõju omava liidu õigusnormiga, nagu käesoleval juhul direktiivi 2008/115 artikli 6 lõige 2 (vt selle kohta 10. märtsi 2022. aasta kohtuotsus Landkreis Gifhorn, C-519/20, EU:C:2022:178, punkt 101 ja seal viidatud kohtupraktika).

39 Sellest järeldub, et välja arvatud juhul, kui selliseid liikmesriigi õigusnorme, nagu on vaatluse all põhikohtuasjas, on võimalik tõlgendada kooskõlas liidu õigusega, peab iga liikmesriigi kohus, kelle poole on pöördutud tema pädevuse piires, keelduma tema menetluses olevas kohtuasjas selliseid õigusnorme kohaldamast (vt selle kohta 10. märtsi 2022. aasta kohtuotsus Landkreis Gifhorn, C-519/20, EU:C:2022:178, punkt 102).

40 Sellest tulenevalt peab liikmesriigi kohus eelkõige arvestama, et see tähendab, et vajaduse korral tuleb võtta kõik vajalikud meetmed, et hõlbustada liidu õiguse täielikku rakendamist (16. detsembri 2010. aasta kohtuotsus Seydaland Vereinigte Agrarbetriebe, C-239/09, EU:C:2010:778, punkt 53 ja seal viidatud kohtupraktika).

41 ELL artikli 4 lõikes 3 sätestatud lojaalse koostöö põhimõtte kohaselt on liikmesriigid nimelt kohustatud kõrvaldama liidu õiguse sellise rikkumise õigusvastased tagajärjed (25. juuni 2020. aasta kohtuotsus A jt (Aalteri ja Nevele tuulepargid), C-24/19, EU:C:2020:503, punkt 83). Sellest tuleneb, et liikmesriigi pädevad asutused, sealhulgas riigisisesed kohtud, kellele on esitatud kaebus liikmesriigi õigusakti peale, mis on vastu võetud direktiivi 2008/115 artikli 6 lõiget 2 rikkudes, on kohustatud oma pädevuse teostamisel võtma kõik vajalikud meetmed, et heastada see, et liikmesriigi asutus ei ole täitnud viimati nimetatud sättest tulenevaid kohustusi. See võib liikmesriigi õiguse kohaselt kaasa tuua näiteks tagasisaatmisotsuse ja seega ka sellele lisatud otsuse, nagu selle direktiivi artikli 11 alusel kehtestatud sissesõidukeeld, kehtetuse.

42 Neid põhjendusi arvestades tuleb teisele küsimusele vastata, et direktiivi 2008/115 artikli 6 lõiget 2 tuleb tõlgendada nii, et kui liikmesriik ei luba selle sättega vastuolus tema territooriumil ebaseaduslikult viibival kolmanda riigi kodanikul enne tema suhtes tagasisaatmisotsuse tegemist viivitamatult minna liikmesriiki, kes on väljastanud talle kehtiva elamisloa või muu riigisviibimise õigust andva loa, on liikmesriigi pädevad asutused, sealhulgas riigisisesed kohtud, kellele on esitatud kaebus tagasisaatmisotsuse ja sellele lisatud sissesõidukeelu peale, kohustatud võtma kõik vajalikud meetmed, et heastada sellest sättest tulenevate kohustuste täitmata jätmine liikmesriigi asutuse poolt.

Kohtukulud

43 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (kaheksas koda) otsustab:

1. **Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 2008. aasta direktiivi 2008/115/EÜ ühiste nõuete ja korra kohta liikmesriikides ebaseaduslikult viibivate kolmandate riikide kodanike tagasisaatmisel artikli 6 lõiget 2**

   tuleb tõlgendada nii, et

liikmesriigi pädevad asutused on kohustatud lubama selle liikmesriigi territooriumil ebaseaduslikult viibival kolmanda riigi kodanikul, kellele on muus liikmesriigis väljastatud kehtiv elamisluba või muu riigisviibimise õigust andev luba, minna sellesse liikmesriiki, enne kui nad teevad vajaduse korral tema suhtes tagasisaatmisotsuse, isegi kui need asutused peavad tõenäoliseks, et see kodanik ei täida korraldust minna sellesse teise liikmesriiki.

2. Direktiivi 2008/115 artikli 6 lõiget 2

tuleb tõlgendada nii, et

kuivõrd see nõuab, et liikmesriigid lubaksid nende territooriumil ebaseaduslikult viibivatel kolmandate riikide kodanikel minna liikmesriiki, kes on neile väljastanud kehtiva elamisloa või muu riigisviibimise õigust andva loa, enne kui nad teevad vajaduse korral nende suhtes tagasisaatmisotsuse, on sellel vahetu õigusmõju ning eraõiguslikud isikud võivad seega sellele liikmesriigi kohtutes tugineda.

3. Direktiivi 2008/115 artikli 6 lõiget 2

tuleb tõlgendada nii, et

kui liikmesriik ei luba selle sättega vastuolus tema territooriumil ebaseaduslikult viibival kolmanda riigi kodanikul enne tema suhtes tagasisaatmisotsuse tegemist viivitamatult minna liikmesriiki, kes on väljastanud talle kehtiva elamisloa või muu riigisviibimise õigust andva loa, on liikmesriigi pädevad asutused, sealhulgas riigisisesed kohtud, kellele on esitatud kaebus tagasisaatmisotsuse ja sellele lisatud sissesõidukeelu peale, kohustatud võtma kõik vajalikud meetmed, et heastada sellest sättest tulenevate kohustuste täitmata jätmine liikmesriigi asutuse poolt.

Allkirjad